

Aage Trommer

OM TOGS HASTIGHED OG FORUDDISKONTERING AF FORSINKELSER

Professor, fil. dr. Jörgen Weibull har i Scandia, bd. 37, s. 466 ff., bragt sit oppositionsindlæg mod min doktordisputats, "Jernbanesabotagen i Danmark under den anden verdenskrig" (Odense, 1971). Jörgen Weibull gør sig heri skyldig i en misforståelse, som jeg mener det rigtigst at rette.

Det er tilfældet, når han s. 474 konstaterer, at "sabotageeffekten gjorde sig . . . gällande redan i de av tyskarne fastställda tågtiderna", efter forinden at have sat et spørgsmålstegn ved, "om icke den tyska ledningen vid sin planläggning av större transporter under krigets sista år i viss utsträckning diskonterade de förseningar som järnvägssabotaget vållade".

Det kan siges helt sikkert, at dette ikke var tilfældet. Den tyske ledelse forud-diskonterede ikke nogen eventuel sabotageforsinkelse. Den tyske jernbanetrafik var jernbaneteknisk et dansk anliggende, og bortset fra orlovstogene blev de tyske tog helt fra besættelsens første dage behandlet som de godstog, de ud fra en baneteknisk synsvinkel var. Oftest var de tog, der indgik i en bevægelse, "I-tog", d.v.s. infanteritog, bestående af ni toakslede rungevogne, en officersvogn, en lukket godsvogn med luftbeskyttelsesudstyr, tolv lukkede godsvogne med bænke til mandskabet, to åbne godsvogne med luftbeskyttelsesudstyr, tretten lukkede godsvogne til heste og fjorten toakslede flade vogne til køretøjer, i alt 52 vogne oprangeret i den nævnte orden.

Disse tog (i særtogsplanerne klassificeret "G."=godstog) tildelte DSB (De danske Statsbaner) den grundhastighed, som ifølge de gældende køretidstabeller gjaldt for godstog, nemlig 40 km/t. Grundhastigheden defineres som "den hastighed, som i beregningerne (nemlig af køretiderne for de forskellige togtyper) er benyttet for horisontal bane, herunder indbefattet alle mindre strækninger".¹ Den rene køretid forøgedes ved hver igansætning med ét minut og ved hver standsning ligeledes med ét minut, ved visse stationer, hvor det var "forbundet med særlig fare at køre ud over det almindelige stoppested" dog med to minutter.

¹ Tabeller over Køretider, Kjøbenhavn 1927, p. III.

Nedenstående tabel viser dels de rene køretider for godstog på strækningen Padborg—Fredericia, dels et eksempel på minutintervallerne i en af særtogsplanerne for de tyske tog.²

	Ren køretid i minutter for godstog	Tog 9101 G.		Krydsning m. tog
		Køretid	Stat.oph.	
Padborg	9	11		
Faarhus	10	11	9	2942
Bajstrup	6	7		
<i>Tinglev</i>	10	11		
Bolderslev	6	6	10	
Hjørdkær	9	9		
<i>Rødekro</i>	12	12		
Hovslund	12	12		
Overjærstal	8	8		S
<i>Vojens</i>	5	5		S
Jegerup	7	7		2993 S
Sommersted	15	15		
Farris	8	9		S
Vamdrup	11	13		
<i>Lunderskov</i>	9	10	11	9996
Ejstrup	12	12	19	2944 & 2970
<i>Kolding</i>	11	11		
Eltang	11	11		2301
Taulov	11	11		
Hannerup	3	5		
<i>Fredericia</i>				
Samlet antal min.	185	196		
Middelhastighed	35,8 km/t			
Grundhastighed	40 km/t			

De elleve minutters længere køretid for tog 9101 skyldes fem igangsætninger og fem standsninger. Eksemplet er repræsentativt. Tog 9103 i samme særtogsplan havde en ren køretid på 196 minutter med ophold for krydsninger på 69 minutter. For tog 9107 var de tilsvarende minuttal 196 og 77, for tog 9111 196 og 74, for tog 9113 196 og 69, for tog 9115 200 og 75, for tog 9119 198 og 80, for tog 9121 200 og 90, for tog 9123 194 og 46, for tog 9127 198 og 72, for tog 9131 192 og 28 — — — og så fremdeles. De tyske tog var godstog. De kørte derfor efter godstogs art og med godstogs fart.

² Den rene køretid for godstog er hentet fra Tabel 25.A.1 af juli 1935, indsat som løbsblad i de i note 1 omtalte køretidstabeller. Køretider og stationsophold m.v. for tog 9101 er hentet fra Særtogsanmeldelse nr. 2086, Aarhus 1945, p. 34. Denne særtogsanmeldelse var gyldig fra 1. februar 1945. "S" ud for en station betyder, at krydsning med et modgående særtog påregnedes at skulle finde sted, såfremt de to tog løb samtidigt, idet planerne i øvrigt forudsatte retningsdrift. "2942" m.v. angiver nummeret på de tog, hvormed tog 9101 skulle krydse. — Tog 9101 afgik fra Padborg kl. 0,05 og ankom til Fredericia kl. 4,10.